

Spomini na skupne korake k osamosvojitvi s 23. samostojno kranjskogorsko četo

Prihaja trideseto leto nastanka naše nove države. Čutim zavezo, da zapišem nekaj utrinkov iz dni, ko še ni bilo samo po sebi umevno, da bivamo v neodvisni Republiki Sloveniji, za katero smo si bolj ali manj vsi goreče in na najrazličnejše načine prizadevali že daljše obdobje. To mi narekujeta odgovornost in spoštovanje do vseh mojih soborcev – pripadnikov 23. samostojne kranjskogorske čete, s katerimi smo praktično celotno obdobje osamosvojitvene vojne preživel na in ob letališču Brnik. Nekaterih žal že nekaj časa ni več med nami, in prav je, da bi bil ta zapis tudi poklon njihovemu spominu in prispevku, ki so ga darovali za to, da danes lahko živimo v samostojni državi. Veličina teh trenutkov ni zgodba o kakšnem izjemnem herojstvu ali težkih in dolgotrajnih bitkah s hudimi človeškimi žrtvami. Gre preprosto za to, da smo prav vsi brez izjeme doumeli pomen zgodovinskega trenutka in se povsem prostovoljno odzvali klicu domovine. Po drugi strani se nam, pripadnikom 23. samostojne čete, zdi, da so na nas nekako pozabili. Na braniku letališča Brnik, takrat našega edinega zračnega okna v svet, so seveda sodelovale tudi druge enote, katerih sestava je izvirala iz tamkajšnjega območja. Zato nas na proslavah po navadi posebej niti ne omenjajo, čeprav smo tja prišli prostovoljno in kar več kot 50 kilometrov daleč, da bi branili naše takrat edino letališče. Po drugi strani zaradi naše prisotnosti na Brniku nismo delovali na ožjem področju naše enote, torej na mejnih prehodih Rateče in Korensko sedlo ter na karavanškem predoru, zatoorej nas tudi na teh lokalnih proslavah prav tako ne omenjajo kaj dosti, ko se spominjajo vojaških aktivnosti. Tako se zdi, da smo ostali nekako »vmes« v vakuumskem prostoru in je zaradi tega prav, da dogodke priključim v spomin tudi z naše strani. Ni pa mogoče prezreti objektivnega dejstva, da je bila prav naša enota tista, ki je do Brnika prispela med prvimi oboroženimi enotami TO.

Star sem bil dobrih 27 let. Že v jesenskem času leta 1990 sem bil vključen v manevrsko strukturo in sem nekajkrat, predvsem ob dela prostih dnevih, na sedežu Občine Jesenice stražil orožje, ki ga TO ni želela izročiti JLA. Verjetno je prav to razlog, da smo v takratni Občini Jesenice in Zgornjesavski dolini nasploh obdržali zadostno količino orožja in vojaške opreme, ki nam je omogočila, da smo se pozneje, ko je bilo to najpotrebneje, sploh lahko oboroženi vključili v vojaške aktivnosti ob osamosvojitvi in sodelovali v vojaških operacijah, ne le na območju Zgornjesavske doline, ampak tudi drugje, na primer na letališču Brnik. Še kot vojaški obveznik sem se takrat udeleževal vsakoletnih vaj za usposabljanje. Spomnim se, da je bilo na zadnjih vojaških vajah že mogoče zaznati miselne premike v smeri možnosti osamosvojitve kot ene od slovenskih opcij, pa tudi morebitno pripravljenost na vojaške aktivnosti. Naš komandir je bil takrat Bojan Šuligoj, ki se je pozneje, kot je znano, izkazal tudi v osamosvojitveni vojni. Eno leto prej sem končal študij na ljubljanski Pravni fakulteti in od leta 1989 nabiral praktične izkušnje in znanja za pravosodni izpit na takratnem Temeljnem sodišču v Kranju in njegovih enotah. Vmes sem postal oče in si začel ustvarjati družino. Od januarja 1991 sem intenzivno študiral za pravosodni izpit, ki sem ga nameraval delati nekje julija 1991. Ker sem bil povsem osredotočen na študij zahtevnega in več dni trajajočega izpita, so šli predosamosvojitveni zgodovinski dogodki kar nekoliko mimo mene, čeprav sem jih sicer bežno spremljal, kolikor je bilo to mogoče. Takrat skopo odmerjen prosti čas sem posvetil ženi Anamariji in nekajmesečni hčerki Zali. Na moje razočaranje, kar se je pozneje v bistvu izkazalo kot sreča v nesreči, mi je izpitna komisija premaknila pravosodni izpit na 17., 18. in 19. junij 1991, kar je pomenilo manj razpoložljivega časa za študij. Zaradi tega sem bil nekoliko nejevoljen, vendar sem kljub temu izpit uspešno opravil 19. junija 1991. Še vedno imam živo pred očmi, kako sva se po tridnevnem pisanju in spraševanju skupaj z Anamarijo, ki me je v vsem zahtevnem obdobju podpirala in mi stala ob strani, v večernem času 19. junija 1991 z avtobusom vračala iz Ljubljane. Bil sem popolnoma izčrpan in sem potreboval odmor. Glava je bila polna najrazličnejših predpisov, tudi tistih, ki govorijo o tem, da je človeško življenje najvišja vrednota in kot takšno nedotakljivo. Niti približno se mi ni sanjalo, da se bom že čez nekaj dni znašel v situaciji, ko bom morda moral odvzeti nekemu življenje ali bi ga lahko kdo drug vzel meni.

Po nekajdnevnem počitku je ponoči s 23. na 24. junij pri vratih nekdo pozvonil. Ko je Anamarija pogledala skozi zgornje okno, mi je povedala, da je prišel sosed,

žal že pokojni Jaka Lovše, in je zame prinesel poziv, naj se v najkrajšem možnem času javim z vojaško opremo na zborna mesto v kranjskogorskem hotelu Erika, ki ga danes prav tako na žalost ni več. Če me spomin ne vara, na pozivu ni bilo kakšnih prisilnih opozoril, vendar nisem kaj dosti razmišljal, ker sem vedel in čutil, kaj mi je storiti. Hitro sem se oblekel v vojaško uniformo takratne JLA oziroma TO, se obul in vzel s seboj opremo ter najnujnejše za osebno higieno. Na kapi planinske pehote je bila še vedno pritrjena rdeča peterokraka zvezda. Anamarija me je s fičkom odpeljala do hotela Erika. Poljubila sva se v slovo in v zraku je viselo nekaj negotovega, saj prav nihče ni vedel, kaj se bo zgodilo. Tam sem se srečal s svojimi soborci iz iste 23. samostojne kranjskogorske čete. Povečini smo bili domačini, ki smo živeli med Ratečami in Gozd Martuljkom, nekaj jih je bilo tudi iz Mojstrane in Dovjega. Med seboj smo se vsaj z večino dobro poznali, saj smo se videvali dnevno, tudi na kakšnih zabavah. Srečal sem se z dvema srednješolskima učiteljema, pokojnim profesorjem Rajkom Peternelom, ki je na sedežu enote, torej v hotelu Erika skrbel za logistiko, in profesorjem Bojanom Brunom, ki me je učil telesno vzgojo, pozneje je postal tudi moj ribiški mecen in mentor ter me uvedel v čudoviti svet muharjenja. Po preverjanju prisotnosti so nam razdelili orožje. Če ga kdo ne bi želel vzeti, je imel tudi možnost ugovora vesti, a kolikor vem, se tega nihče ni poslužil. Dobil sem polavtomatsko puško PAP kalibra 7,62, ki je sestavljala večino naše oborožitve. Razpolagali smo z dvema ostrostrelskima puškama. Za eno je bil zadolžen Tomaž Lavtižar, za drugo pa Zdravko Kuhar. Komandir čete Stane Luks in njegov namestnik iz Rateč Janez Veber ter še nekaj drugih so imeli avtomatske puške AK. Težje oborožitve takrat nismo imeli. Prav tako nismo dobili kakšnih tromblonskih min za PAP. Za armbruste takrat še nismo niti vedeli, saj smo jih dobili in se z njimi seznanili šele pozneje. Vsak od nas je prejel kokardo TO z novim grbom Republike Slovenije, ki smo jih z veseljem pritrčili na svoje kape in z njimi zamenjali peterokrake zvezde. Zame je bil to simboličen trenutek, ko smo presekali s kontinuiteto prejšnje države in začeli novo, samostojno pot. Vpoklicani smo bili povsem različnih poklicev, od učiteljev, kuharjev, avtomehanikov, metalurgov, električarjev, kmetov, voznikov, gimnazijcev, žičničarjev. Nihče od nas ni bil kak šolan speciallec in ni imel prav nikakršnih bojnih izkušenj ali znanj. Kljub takšnemu različnemu spektru ljudi in poklicev ni težko ugotoviti, da nas nikakor ni združevala kakšna prisila, ampak smo imeli pred seboj vsi jasen skupen cilj in vodilo: narediti nekaj za samostojno domovino.

Naslednji dan smo preživel v vojaškem taktičnem pouku in čiščenju ter dekonzerviranju orožja. Učili so nas, kako aretirati in osebno pregledati vojaka, oskrbovati orožje in podobno. Vse skupaj je bilo bolj na teoretični ravni, saj za praktične izkušnje še ni bilo priložnosti.

25. junija 1991 je bil jasen in topel dan. Popoldne me je v Eriki obiskala Anamarija in s seboj pripeljala šestmesečno hčerko. Držal sem jo v naročju in jo stiskal k sebi. Še vedno čutim mehkobo njenih kot breskvice polnih, rdečih in zdravih ličk. Čez nekaj časa sta odšli domov, sam pa sem ostal v hotelu Erika. Nisem slutil, da se ne bomo videli večji del vihre v obdobju osamosvojitvene vojne.

26. junija 1991 so nas v dopoldanskem času razdelili na dva dela. En del čete je odšel na mejni prehod Rateče, drugi del, v katerem sem bil tudi sam, pa na območje tromeje nad Ratečami. Tja smo se oboroženi odpeljali z nekaj vozili (manjšimi »Pinzgauerji«). Ko smo izstopili, smo se razporedili vzdolž kakšnih 80 metrov široke poseke v obmejnem pasu pod Tromejo. Na drugi strani poseke so bili približno na enak način razvrščeni pripadniki JLA v čeladah, s katerimi smo se gledali prek puškinih cevi. Kakšnih sovražnosti ali provokacij takrat ni bilo, saj kljub napetosti, ki je visela v zraku, prisebnost ni nikomur popustila. Po nekaj urah so nas zamenjali in vrnilo smo se nazaj v hotel Erika. Pozorno smo po televiziji spremljali dogodke v Sloveniji, vendar takrat, razen nekaj provokacij s preletom agresorskih letal nad Ljubljano, še nič ni kazalo na nadaljnji potek dogodkov. Pripravljeni smo bili tudi na to. V večernem času smo na televiziji v Eriki gledali proslavo ob razglasitvi samostojnosti. Bili smo navdušeni. Tistega dne so res bile dovoljene sanje, za katerimi je kmalu prišel nov dan. Odšli smo spat, a nas je že okrog četrte ure zjutraj prebudil alarm. Dobili smo obvestilo, da so iz vrhniške vojašnice tanki krenili proti Gorenjski in so po vsej verjetnosti namenjeni na letališče Brnik. Hitro smo se oblekli in vzeli s seboj orožje ter ostalo opremo. Nato smo se vkrcali v šolski avtobus Osnovne šole Kranjska Gora, ki ga je v Eriko pripeljal takrat dolgoletni šofer Janez Lupša – Sine. Tudi on je bil prikrajšan za spanje.

Iz varnostnih razlogov smo se proti Brniku odpeljali po lokalnih cestah mimo Žirovnice in Begunj, »pod gorami« vse do Tržiča in nato krenili proti Kranju. Med potjo nismo zaznali nikakršnih sovražnih vojaških aktivnosti. Sosed Milan Janžovnik – Mili, ki je bil vedno nasmejan in znan po robatem humorju, je med potjo nekaj časa stresal šale, vendar smo kmalu ugotovili, da bo situacija vse prej kot zabavna, zaradi česar je tudi on za nekaj časa postavil šale na

stran. Kljub temu nekaj humorja v tako resnih okoliščinah ugodno vpliva na razpoloženje ljudi in je bil tudi za nas balzam, ki je nekoliko zmanjševal napetost v ozračju. Vseeno je beseda nekako zastala in v avtobusu je zavladovala tišina, v kateri je bilo čutiti naelektrenost in negotovost. Brez kakšnih večjih zapletov smo se v nadaljevanju pripeljali pred Šenčur, kjer so nas ustavili policisti in odredili, da se avtobus začasno odvzame za potrebe morebitnih barikad. Spomnim se voznika Sineta, ki je nekoliko zbegano stal med nami in razmišljal, kako naj se brez vozila vrne nazaj v Kranjsko Goro. Več let pozneje mi je opisal zapleteno vrnitev nazaj v Kranjsko Goro.

Od Šenčurja do letališča Brnik smo se, vkrcani pod ponjave, peljali z vojaškimi kamioni. Poveljnik Ciril Cenček se je peljal tja z belim terenskim vozilom Mitsubishi Pajero. Ko smo neposredno pred vhodom v pozneje raketirano letališko poslopje izstopili iz kamionov, so našo četo postrojili. Ob postroju nas je s kamero posnel snemalec RTV Slovenije, s katerim je bila tudi neka novinarka. Mislim, da je bil Tine Golob, ki je bil zadolžen za pokrivanje dogodkov na Gorenjskem. Če ti posnetki v kakem arhivu RTV še vedno obstajajo, bi jih bilo po 30 letih prav gotovo zanimivo videti! Razdelili so nam nekaj protitankovskih armbrustov. Za nas povsem novo orožje, ki ga dotlej ni videl še nihče. Tudi meni je bil dodeljen eden od njih. Uporaba je bila zelo enostavna in je vsak hitro osvojil, da so v vizirju vidni trije tanki na različnih oddaljenostih. Ko si tank ujel v ustrezno oznako v vizirju glede na oddaljenost od njega, si enostavno sprožil in izstrelil kumulativno eksplozivno sredstvo, ki se je priselalo na tank in pretopilo skozi njegov oklep ter v notranjosti eksplodiralo. Zelo učinkovito, ni kaj! Tudi pripadniki JLA tega orožja takrat še niso poznali, zaradi česar je, kot sem izvedel pozneje, to pri njih vlivalo precejšnje strahospoštovanje. Žal je imel moj armbrust napako, sama po sebi sta odpadla oba varnostna trakova, zaradi česar se je cev nestabilno premikala. Preveril sem pri ostalih soborcih in videl, da so njihovi armbrusti stabilnejši kot moj. Ker takrat seveda ni bilo časa za uveljavljanje kakšnih garancijskih izjav, sva skupaj s komandirjem ugotovila, da je bolje, če se moj armbrust v prihodnje vozi na kamionu, da ne bi prišlo do kakšnih neželenih posledic ali poškodb.

Naslednje povelje se je glasilo, da se moramo namestiti v gozdičku na severni strani vzletne steze letališča, le streljaj od tankov iz vrhniške vojašnice. Posebej za nas so odklenili dva metra visoko žično varovalno ograjo, na vrhu obdano z bodečo žico, nas spustili do navedene lokacije

in ograjo za nami ponovno zaprli ter zaklenili. Bili smo v nekakšni pasti, saj bi se ob morebitnem umiku zelo težko prebili čez ograjo. Bojan Brun se spominja, da sem mu takrat rekel, da se bom držal kar njega, ker ima s seboj manjše klešče, da bova, če bo to potrebno, lahko sploh prišla ven. Znano je, da čakanje in negotovost pred vojaško akcijo najbolj »ubijata« živce ter povzročata psihično napetost. V takšnih trenutkih je ključna dobra informacija. Imeli smo tri veziste: Branka Zupana, Jožeta Ferjančiča in Tomaža Lavtižarja – Toma, ki so imeli dve postaji Racal. Sreča in previdnost sta Jožetu Ferjančiču in Tomažu Lavtižarju narekovali, da sta s seboj vzela tudi njune lastne UKV postaje. Na ta način sta sicer ilegalno lahko poslušala različne druge frekvence, vključno s policijskimi. Prav zato smo lahko precej natančneje spremljali dogajanje in naš položaj ter predvidevali, kaj se bo zgodilo, čeprav tega točno ni vedel nihče. Dejansko smo pozneje v živo lahko poslušali, kako je potekala akcija policije in TO za ustavitev civilnega osebnega vozila, ki je na Brnik tankovski enoti JLA peljalo naprave za zvezo. Za letališko ograjo sva z Bojanom ležala za najinim komandirjem Janezom Vebrom. Bojan je po radijski postaji slišal informacijo, da naj bi proti Brniku poletela letala Antonov, o čemer nas je obvestil Ciril Cenček. Komandir v tistem hipu na informacijo ni reagiral, ko pa mu je Bojan rekel, da gre za transportna letala, kar najbrž pomeni zračni desant, je komandir posredoval sporočilo naprej. V kratkem so z vojaškim »Pinzgauerjem«⁹ pripeljali precej ostrega streliva za naše pehotno orožje in nam ga razdelili. Ni bilo časa, da bi kdo zapisoval, koliko nabojev je kdo od nas prejel. Enostavno smo samo trpali municijo v žepe in nahrbtnike. Vsak si jo je »nagrabil«, kolikor je pač mislil, da jo bo potreboval, vendar smo si skoraj brez izjeme vsi želeli, da je nikoli ne bi bilo treba uporabiti.

Za ograjo smo čakali na morebiten helikopterski desant oziroma izkrcanje agresorskih enot na vzletni stezi. Bili smo napeti in zaskrbljeni. Janko Černe je navrgel informacijo, da naj bi pripeljali »Martičeve specialce«¹⁰. Nič se ni zgodilo, edino na nasprotni strani steze so se kak streljaj od nas vkopavali agresorski tanki in se pripravljali na bojno delovanje. Pripadniki policijskih enot in TO so se v letališki stavbi intenzivno pogajali s predstavniki jugo

9 Avstrijsko terensko vozilo podjetja Steyr-Daimler Puch iz Gradca, ki ga je uporabljala JLA.

10 Milan Martić, leta 2007 obsojeni vojni zločinec, je bil leta 1991 načelnik kninske milice in eden od pobudnikov ter vodij paravojaške organizacije »Srpske vojske Krajine«, katere pripadniki, Martićevi specialci, so sodelovali v raznih terorističnih in ekstremističnih uporniških akcijah.

armade. Čez kakšno uro in pol smo se izza letališke steze premaknili v bližnji gozd, nekaj 100 metrov od glavnega vhoda v smeri proti Vopovljam, kjer smo v kritju dreves zasedli položaje. Naša naloga, kot sem jo razumel, je bila čuvati letališče pred morebitnim zračnim desantom s severne strani, torej varovati bok. Območje je bilo videti kot nekakšno divje odlagališče. Vreme se je poslabšalo in začelo je deževati. Bili smo na neznanem terenu, saj večina od nas, razen vožnje po cesti mimo letališča, še ni bila v okoliških gozdovih in jih tudi ni poznala. Z južne strani so se slišali strelji. Že pred tem je bilo nekaj naših borcev začasno dodeljenih v pomoč drugi enoti, razvrščeni neposredno nasproti tankov. Med njimi je bil tudi zdaj žal že pokojni Matej Mlinar iz Rateč. Ko se je vrnil, je pripovedoval o tem, da so s tankovskim mitraljezom pripadniki JLA streljali proti njim. Na srečo so krogle letele previsoko in končale v višjih predelih debel okoliških smrek, da je lubje frčalo naokrog.

Od obilnega dežja smo bili hitro premočeni, saj nas volneni vojaški plašči oziroma šotorska krila niso kaj prida ščitila pred padavinami. Čeprav kakšnega toplega obroka do takrat še nismo bili deležni zaradi adrenalina, ki se nam je pretakal po žilah, nihče ni mislil kaj dosti na hrano, ne glede na to, da od tistega, kar smo nazadnje dobili v hotelu Erika, nismo še ničesar jedli. Ko smo bili tako razporejeni po gozdu, se je nenadoma zaslišalo zlovešče rohnenje letalskih motorjev, ki ni obetalo nič dobrega. Prileteli sta dve letali, mislim, da je šlo za starejši reaktivni lovski letali, verjetno tipa »galeb«. Hitro smo poiskali dodatno kritje in čakali povelje, predvsem pa, kaj se bo iz tega izcimilo. Letali sta nas nekajkrat preleteli na višini, ki ni bila višja od 100 metrov. Pri tej oddaljenosti se je dobro videl obraz pilota, vendar kakšno bojno delovanje takrat ni bilo smiselno, ker s PAP puško ali drugim pehotnim orožjem proti letalu v preletu nimaš praktično nikakršnih možnosti za uspeh. Nasprotno. Za pilota, če bi želel bojno dejstvovati, bi bili prav lahka tarča, vendar se to na našo srečo ni zgodilo. Tudi povelja za »ogenj« z naše strani ni bilo. Najbrž smo takrat vsi doumeli, da bo šlo zares in se je vsak od nas posebej ukvarjal s svojimi lastnimi mislimi. Upam si trditi, da je bilo vse strah, kaj se bo zgodilo, vendar pri strahu ni odločilen njegov obstoj, ampak to, kako ti ga uspe obvladati in premagati. Kljub zaskrbljenim obrazom kakšne panike ni bilo zaznati in nihče ni zapustil svojega položaja. Vsi smo ostali prisebni in osredotočeni. V takih situacijah se mnogokrat pred človekovimi očmi odvijajo bizarni prizori, ki se zdijo prav neverjetni in povsem zunaj konteksta dogajanja. Ko je najbolj pokalo, se je po stranski makadamski poti iz severne smeri proti letališču, kdo

ve po kakšnih opravkih, s kolesom prav ležerno pripeljal nek starejši možakar – civilist. Od nas je bil oddaljen morda kakšnih 200 metrov. Vožnjo s kolesom je nekaj časa še vedno nadaljeval v isti smeri, ko je nenadoma verjetno tudi on slišal strele. Takrat je končno sprevidel, da je pravzaprav zapeljal v sredino vojne vihre. Nenadoma se je ustavil in se hitro obrnil. Ni treba poudarjati, da se je od tam, verjetno nazaj proti domu, odpeljal z najmanj trikrat tako hitrostjo, kot se je bil pripeljal. Že zdavnaj se je zmračilo, ko smo še vedno nekako izgubljeno, a še vedno organizirano in v skupini taval po gozdu in razmišljali o tem, kje bomo prenočili, da bomo čim manj mokri in varni pred kakšnimi napadi. Zdi se, da v tistem trenutku tolikšna vojaška premoč na strani JLA in pritiski, ki smo jih bili deležni v izdatnih dozah, pa tudi nepoznavanje terena niso najboljše vplivali na našo moralo, a smo vseeno vzdržali. Navkljub vsemu pa smo ostali še naprej odločeni, da moramo nekaj zastaviti tudi za svoje cilje. Kar nekaj časa je še minilo, ko sta na neznanem terenu odšla naša komandirja iskat primeren prostor za prenočevanje. Sreča je imela tokrat mlade. Po vrnitvi Janeza Vebra in Staneta Luksa smo se postrojili. V popolni temi smo se skupaj premaknili na lokacijo »fazanarije Kozorog«, ki leži le nekaj 100 metrov severneje od glavne ceste Vopovlje–Šenčur. Kdo je izvedel za to možnost, se mi niti ne sanja, vendar si ideja vsekakor zasluži posebno priznanje, saj se je ta v nadaljevanju izkazala kot odlična rešitev. Zaviti v plašč noči smo vstopili skozi sicer zaprto kovinsko ograjo na območje fazanarije. Janez Veber in Stane Lusk sta potrkala na vrata tamkajšnje stavbe, v kateri ni bilo kakšne luči. Ni bilo treba dolgo čakati, ko so se vrata počasi odprla. Iz hiše je nekoliko previdno in nezaupljivo pogledal živahen obraz klenega možakarja, ki bi mu pripisal slabih 60 let. Predstavil se je kot »Ivan«. Povedali smo mu, da smo teritorialci in iščemo prenočišče ter zaščito pred dežjem. Seveda smo mu tudi pojasnili, od kod prihajamo. Radi bi si le nekoliko odpočili ter si posušili mokra oblačila in opremo. Rekel nam je, da je oskrbnik valilnice in gojilnice fazanov. Zato nam je brez kakršnega koli oklevanja dovolil, da prenočimo v valilnicah. Pospremil nas je do sosednjega objekta, v katerem so se nahajale valilnice. Tam smo se namestili in razgrnili vsak svoje mokre obleke, šotorska

Ivan Jenko. Foto: Janez Kuhar, Gorenjski glas, 5. februar 2020.

krila, opremo ter postavili stražo. Vezisti so na električni priključek priključili baterije postaj. V prostoru so bili inkubatorji za valjenje fazančkov, katerih temperatura je bila nastavljena na 38 stopinj, kar je pomenilo prijetno toploto tudi v prostoru. Marsikdo je razprostrl svoja mokra oblačila kar čez inkubatorje. Kdor tega še ni storil prej, je takrat pojedel suho salamo s kruhom, kar je bilo edino, kar smo dobili tega dne za pod zob. Na lakoto takrat nihče sploh ni utegnil kaj dosti misliti, očitno pa je bila situacija preveč napeta tudi za redno oskrbo in vojaški pratež. Dobro smo se ogreli in ni trajalo dolgo, ko smo pospali. Zjutraj smo se zbudili že precej zgodaj, vendar so se mokra oblačila dobro posušila. Edina napaka, ki smo jo storili, je bila ta, da je zaradi oblačil, razprostrtih čez inkubatorje, fazančkom zmanjkalo zraka, za kar jih je kar precej plačalo z življenji. Tudi ti so bili osamosvojitvene žrtve.

Prejšnjega dne sem bil sam še nekoliko skeptičen in upal, da se bo vse izteklo na miren način. Nabojev, čeprav sem jih imel pri sebi več kot dovolj, takrat še nisem vstavljal v nabojnik PAP puške v prepričanju, da to morda ne bo potrebno. Ko pa sem se zjutraj zbudil, sem sam pri sebi v mislih dobro »premlel« naš položaj. Dilema je bila povsem enostavna, prvobitna, če hočete primitivna, daleč od vseh človekovih pravic in idealov o nedotakljivosti življenja. V igri je bilo zgolj to, ali po potrebi uporabiti strelno orožje ali pa se pustiti ustreliti brez odpora kot nekakšen »zajec na pladnju«. Zmagal je logičen človeški nagon po samoohranitvi. Takrat so od mene odplavale vse zamisli o pacifizmu, ker je bila situacija taka, da zanje preprosto ni bilo več prostora. To so bile v tistem trenutku zgolj lepe ideje na papirju in ustih ljudi, ki so o nesmiselnosti vojne razpravljali nekje daleč, v varnih naslonjalih njihovih foteljev in izkušenj, ki smo jih bili prejšnjega dne deležni mi, niti od daleč niso okusili. Nikakor ne odobravam vojne kot sredstva za doseg kakršnih koli ciljev, a je bila realnost takrat drugačna. Znašli smo se v situaciji, ko je bilo treba preiti od besed k dejanjem in ukrepati na način, ki nam je v genih zapisan že od pradavnine, ker drugače kot človeška vrsta ne bi preživel. Hitro sem torej odprl nabojnik svoje puške in ga nabil z vsemi 10 naboji. Tiste, ki sem jih imel še v nahrbtniku, pa sem natlačil v žepe uniforme, kolikor jih je šlo pač noter. Trdno sem bil prepričan, da bom orožje, če bo to potrebno, tudi uporabil. Če se danes ozrem nazaj, ugotavljam, da sem takrat doživel neko novo spoznanje, vpogled v drugo razsežnost svoje človeške narave, ki jo vse dotlej še nisem poznal. Šlo je za neke vrste miselni preskok oziroma trenutek odločitve, ki je dozorela v dogodkih prejšnjega dne. Tovrstna izkušnja

človeka zaznamuje za vse življenje. Zjutraj smo si lahko pri dnevni svetlobi nekoliko поблиže ogledali našega rešitelja Ivana, ki je povedal, da se piše Jenko in stanuje v eni od okoliških vasi. Nezaupanja med nami takrat ni bilo več. V kotu hiše je imel prislonjeno lovsko karabinko z velikim daljnogledom. Skuhal nam je čaj in nam omogočil, da smo se okopali v njegovi kopalnici, kdor je imel željo, pa je lahko tudi iz njegove pisarne na kratko telefoniral domov. Potrpežljivo in disciplinirano smo čakali v vrsti za telefon in toaletne prostore. Ko je iz Jenkove pisarne prišel Andrej Hodnik, soborec iz Kranjske Gore, ki sedaj, kolikor vem, živi na Nizozemskem, me je vprašal, če je z menoj vse v redu. Odgovoril sem mu z vprašanjem, če se mu zdi, da mi kaj manjka. Na hitro mi je pojasnil, da je v razgovoru z njegovimi domačimi izvedel, da se po Kranjski Gori širi novica, da smo jo prvega dne na Brniku dobro odnesli in nikomur ni nič hudega, le jaz naj bi bil ranjen. Ne vem, kdo so bili »dobri« ljudje, ki so širili takšne težke in vrh vsega še lažne novice, vendar takšni ne zamudijo nobene priložnosti. Vedel sem, da bo novica slej ko prej dosegla tudi moje domače, zaradi česar sem, kolikor je bilo mogoče hitro, prišel do Ivanovega telefona in poklical domov. Domači so bili vsi zaprepadeni, a mi jih je hitro uspelo pomiriti. Pozneje mi je žena povedala, da je videla mojega očeta jokati na dvorišču in ji sprva sploh ni hotel povedati, kaj ga je tako pretreslo. Ko le ni odnehala, sta ji z mojo mamo s težavo povedala, da naj bi bil jaz ranjen. Ženo je to zelo pretreslo in sreča v nesreči je bila, da sem jim kmalu lahko razložil, da sem v redu. Ko se je to uredilo, sem bil tudi sam nekoliko bolj pomirjen, čeprav za naprej še nismo vedeli, kaj se še lahko zgodi. Ne morem si predstavljati, kako bi v negotovosti ob takšnih »zlih« novicah dalj časa trepetali za mojo usodo. Do vseh nas so namreč prišle prve uradne novice o spopadih med TO in JLA na celotnem ozemlju Slovenije, in tak dogodek niti ne bi mogel biti nepričakovan, a ga k sreči ni bilo. Skozi naše možgane so se podile različne misli. Vsak se je na svoj način spopadal z negotovostjo in strahom. Nekateri so se zavili v molk, drugi so bili zgovorni in ugibali o morebitnem napadu. Z Bojanom Brunom sva se tiho pogovarjala in ugibala, kaj bo sledilo. Eden od soborcev je pristopil do mene in me vprašal, ali, glede na to, da sem pravnik, mislim, da nas bodo napadli? Odvrnil sem mu, da mi v tistem trenutku in v situaciji, kot je bila, moj poklic prej škoduje, kot koristi in nimam pojma, če nas bo JLA napadla. Vendar nas je vse to le še utrdilo. Še bolj kot prej smo bili prepričani, da moramo vztrajati na braniku naše edine domovine. V dopoldanskem času nas je na fazanariji obiskala neka

tuja, angleško govoreča ekipa novinarjev, vendar zaradi bojazni, da agresorska vojska ne bi odkrila našega položaja, nihče od nas ni dajal kakšnih izjav. Iz nas so izvlekli le to, da stojimo na braniku novonastale države. Novinarji so to razumeli in se zadovoljili s tako skopimi informacijami ter nam zagotovili, da o naših položajih nikakor ne bodo poročali. In nato s fazanarije odšli.

Kmalu je bil spet alarm, v zraku pa je obviselo sporočilo o nevarnosti desanta in kemičnega napada z letali. Vsi, ki smo imeli svoje plinske maske, smo jih nadeli in si skušali najprej poiskati zaklonišče v prostorih fazanarije, tudi kleti, nekateri pa smo ostali zunaj z masko. Nekaj soborcev mask sploh ni imelo ali prineslo s seboj. Tudi Ivan Jenko je iz njegovega arzenala, ki je bil vse prej kot zgolj lovski, vzel lovsko puško spodobnega kalibra z daljnogledom in si čez lovski klobuk in ramena nadel njegovo lastno plinsko masko. Rekel nam je: »Fantje, ne skrbite! Te kraje poznam kot svoj žep! Peljal vas bom v gozd na položaj, od koder je morebiten desant najverjetnejši, vi pa boste v dobrem kritju.« Vzel je nekaj »nenavadnih« nabojev in rekel, da ima sicer samo te, ki niso ravno »konvencionalni«, vendar bo vsak od njih, če bo to potrebno, zadel svoj cilj in dobro stresel steklo helikopterja. Nato nas je skozi gozd odpeljal po moji oceni še nekoliko severneje od fazanarije na obronek, od koder se je dobro videlo okoliška polja, vse do vznožja Krvavca in tamkajšnjih planin. Tam smo z Ivanom vred zavzeli ležeče položaje in s pripravljenim orožjem čakali na morebiten desant. Čas se ni hotel nikamor premakniti in ponovno je visoka napetost naelektrila ozračje. Nenadoma se je v daljavi zaslišal zvok dveh vojaških helikopterjev, ki sta letela pod Krvavcem in nas samo prešla. O kakšnem desantu ali ogrožanju na srečo ni bilo ne duha ne sluha. Po nekaj urah smo se vrnil nazaj na fazanarijo. Preskrba je sedaj delovala brezhibno in po izdatnem kosilu smo bili že boljše volje. Nekaj soborcev se je prostovoljno javilo za napad na tanke, ki naj bi ga izvedli v nočnem času. Pri tem naj bi uporabili nova orožja, armbruste. Do napada ni prišlo. Smo pa po radijski zvezi, ki sta jo vzpostavila Jože Ferjančič in Tomaž Lavtižar, poslušali, kako je potekala nevtralizacija vozila, ki je tankovski enoti na Brnik peljalo naprave za zvezo, saj so bile njihove naprave prejšnjega dne poškodovane pri napadih TO na tanke. Poleg tega smo skrbno spremljali tudi radio in poročila na televiziji, ki nam jo je s sobo vred širokogrudno dal na razpolago Ivan Jenko. Kmalu po znaku za nevarnost zračnega napada so se oglasili zvoki reaktivnih letal. Videli smo, kako sta proti letališču na Brniku prileteli dve lovski letali JLA, iz katerih se je nekaj zabliskalo. Hip za tem je nekje v smeri letališke

stavbe oziroma hangarjev močno počilo. Pozneje smo izvedeli, da so raketirali hangar in poškodovali letališko stavbo z nekaj civilnimi letali ter v bližini parkirana vozila, izstrelki pa so povzročili veliko gmotno škodo. Na srečo je šlo brez človeških izgub. Take sreče nista imela dva avstrijska novinarja in pripadnik TO Peter Petrič, ki so pri opravljanju vsak svojih službenih dolžnosti na Brniku izgubili svoja življenja. Noči so minevale mirno. Tudi na fazanariji so se, ne glede na vojno obdobje, dogajale lepe stvari, ki so se me dotaknile in jih morda prav zaradi njihovega nasprotja s širšim dogajanjem v času in kraju tako sveže še vedno nosim s seboj. Vsako noč je eno od stražarskih mest obiskoval mlad srnjaček. Bil je popolnoma brez strahu in je zaupljivo prihajal v našo neposredno bližino tako, da smo ga lahko s kruhom hranili praktično »z roke«. Prijetno je popestril naše bivanje na fazanariji in sredi vsega dogajanja vnašal v naša srca nekaj lepega in nežnega. Kakšna prijetna popestritev vse prej kot prijetnega obdobja! Ivanu kot dolgoletnemu lovcu to sicer ni bilo všeč. Po njegovem to ni bilo naravno in bo moral zanj poskrbeti. Kaj se je zgodilo s srnjačkom, ne vem, upam pa, da jo je odnesel vsaj tako dobro kot pozneje mi.

V nadaljevanju se je situacija, vsaj kar zadeva ožje vojaško področje in našo enoto, začela umirjati. Po uspešni osvojitvi vojašnice v Škofji Loki in drugih akcijah je TO prišla do novih količin orožja in vojaškega materiala. Na fazanarijo in okolico letališča so začele prihajati okrepitve. Med njimi je bila tudi manjša enota protizračne obrambe z dvema lažjima protiletalskima topovoma. Fantje iz te enote so povedali, da so iz Kranja in za vse niti ni bilo dovolj orožja. Kljub temu pa so šle njihove izpovedi tudi v smeri, da se nekateri vojaški obvezniki niso hoteli odzvati vpoklicu in so se zaklepali v stanovanja. Kot že rečeno, takrat je bila vsaka odločitev svobodna in jo je treba spoštovati! Nekaj dni smo še ostali na Brniku, nato pa smo odšli za konec tedna domov. Vračali smo se s šolskim avtobusom, s katerim smo pred dnevi prišli iz Kranjske Gore. Tokrat ni vozil Janez Lupša – Sine, ampak soborec Albin Jus iz Gozd Martuljka. Vračali smo se prek Bleda in Gorij, ker je bila že na Koroški Beli cestna barikada. Ko smo se v Gorjah ustavili v gostilni Fortuna, smo si po dolgem času v miru privoščili pivo. Ravno smo se pred gostilno ponovno vkrcavali v avtobus, ko se je mimo nas v nasprotni smeri proti Bledu peljalo nekaj avtobusov, v katerih smo videli ujete pripadnike JLA v uniformah, ki so se predali slovenski TO. Na njihovih obrazih so se zrcalili strah, negotovost, utrujenost in naveličanost. Vidno je bilo, da so izgubili vso

bojno moralo in motiv. Tako kot mi so si tudi oni želeli čimprejšnje vrnitve domov. Razlika je bila le v tem, da so bili naši domovi tu v bližini, njihovi pa kdo ve kje na oddaljenem ozemlju drugih republik nekdanje SFRJ. Ta razdalja je bila zaradi dogodkov zanje takrat še večja, domovi pa nedosegljivi. Niso imeli več česa braniti, lahko so samo veliko izgubili. Pot smo skozi Jesenice nadaljevali v Zgornjesavsko dolino. V Podkužah je bila postavljena barikada oziroma je bilo podrtih nekaj dreves na cesto tako, da nismo mogli mimo. Zadaj v zasedi so v pripravljenosti čakali drugi pripadniki TO oziroma soborci našega drugega dela čete, ki so ostali v dolini. Albin Jus je obrnil avtobus in zapeljal nazaj do Podkepe ter zavil na makadamsko pot, ki je potekala po delu nekdanje železniške proge. Novo in na videz nepremagljivo oviro je predstavljal železniški most na Tabrah. Nihče ni vedel, ali in kako bo Jusu uspelo prečkati ozek most, ki je bil le podeskan in na nekaterih delih grozljivo načet. Ni se ustrašil. S počasnimi in izkušenimi manevri, vrednimi vsakršnega dobrega voznika, je avtobus z nami varno prepeljal čez most na nasprotni breg Save Dolinke. Nato smo s Taber pot po magistralni cesti brez težav nadaljevali do Erike. Tam smo izstopili in za nekaj več kot en dan odšli domov, vsak k svojim domačim. Veselje ob ponovnem snidenju z družino je bilo nepopisno, vendar je bil čas še vedno negotov. Na mizi politikov in pogajalcev evropske trojke so bila pogajanja o brionski deklaraciji. Po raketiranju karavanškega predora na Hrušici še vedno ni povsem minila niti nevarnost zračnega napada, zato smo bili tudi doma precej opreznejši, kot je bilo sicer v navadi. V domači kleti smo si uredili začasno zaklonišče z nekaj vode in hrane, kamor bi se začasno zatekli v primeru zračnega napada. Obokano klet smo še dodatno podprli s hlodoma, vpetima v desko pod stropom.

Po dvodnevnem predahu, polnem čustev in vznesenosti, smo se vrnili na širše območje Kranja, le da tokrat nismo bili več na fazanariji, ampak v telovadnici osnovne šole v Šenčurju. Tam smo bili sicer še vedno v stanju pripravljenosti, a se je vzdušje že začelo sproščati. Imeli smo več prostega časa, tako da smo raziskovali Šenčur in okoliške okrepčevalnice. Dotlej neznan teren je zaradi tega postajal vse bolj domač. Vzdušje med ljudmi je bilo preprosto neverjetno ter polno navdušenja in zanosa. Vsak nas je trepljal po ramenih in spraševal, kaj bomo pili. Preprosto vsi so bili pripravljeni pomagati. Tolikšne enotnosti in pripadnosti pri Slovencih ni mogoče videti vsak dan v živo! Vesel in ponosen sem, da sem bil udeleženec in priča zgodovinskim dogodkom, ki so nas vendarle vsaj enkrat v zgodovini medsebojno povezali in pripeljali do tega,

da smo dihali in v skupno dobro delovali kot en sam. Čeprav še vedno upam, se hkrati tudi bojim, da bomo ob vseh zamujenih priložnostih, ki smo jih imeli pozneje, tako enotnost težko še kdaj dosegli. Vidimo jo lahko samo še ob kakšnih zelo odmevnih športnih uspehih slovenskih športnikov, sicer pa sta ta pripadnost in enotnost zvoedeneli in izpuhteli neznano kam. Morda je komu celo v interesu, da ju ni. Saj poznate staro reklo: »Dividere et impera¹¹!« Ker smo po podpisu brionske deklaracije svoje delo, povezano z letališčem Brnik, očitno opravili, so se fantje iz Zgornjesavske doline, ki so imeli doma kmetije ali so sodelovali pri kmečkih opravilih oziroma so jih klicala druga domača ali službena opravila, začeli spraševati o smiselnosti našega nadaljnjega bivanja v Šenčurju. V Kranju so bile namreč popolnjene njihove lastne enote TO, prišli so do zadostne količine orožja in streliva, ki ga je na začetku primanjkovalo. Zato smo po naši oceni takrat postali nekako nepotrebni. Vendar kakšnega povelja, naj odidemo domov, ni in ni hotelo biti. Po prigovarjanju komandirjev Vebra in Luksa ter večine ostalih soborcev sem na PŠTO¹² Kranj 5. julija 1991 naslovil dopis, v katerem smo predlagali, da našo enoto glede na nastalo situacijo premestijo nazaj v domače kraje, kjer bomo na svojih domovih lahko postorili kakšna dela, hkrati pa se po potrebi tudi hitro vključili nazaj v TO, če bi bilo to potrebno. Dopis sem ročno napisal v dveh izvodih in en izvod še vedno hranim doma za spomin. Ne vem, koliko je to pripomoglo, vendar smo kmalu po oddaji tega dopisa dobili povelje, naj se vrnemo nazaj v Kranjsko Goro.

Pred odhodom iz Šenčurja je nastala zgodovinska fotografija, katere avtor je pokojni Milan Janžovnik – Mili. Na njej smo vsi udeleženci, ki smo bili od vsega začetka do konca vojaških operacij na letališču Brnik, vendar nekateri tudi manjkajo in jih na žalost ni na fotografiji. Tako na fotografiji ni Janeza Groharja, Dejana Mašoviča, Janka Černeta, pokojnega Mateja Mlinarja, komandirja Staneta Luksa, Cirila Cenčka, Tomaža Klinarja in morda še koga, ki je bil takrat z nami. Nekateri od njih se namreč po prvem prostem vikendu zaradi najrazličnejših obveznosti niso ponovno vrnili v Šenčur in so ostali doma ali pa so izostali pri fotografiranju. Na žalost prav vseh udeležencev osebno ne poznam, zaradi česar njihovih imen nisem uspel ugotoviti in zapisati. Prav vsak, ki je bil udeležen v teh zgodovinskih dogodkih, si zasluži biti z imenom in priimkom ter velikimi črkami zapisan

11 »Deli in vladaj!«

12 Pokrajinski štab Teritorialne obrambe «

Brnik 1991: Na fotografiji stojijo z leve proti desni: Mitja Skok, dva neznana soborca, Andrej Pavlovič, Branko Trstenjak, pok. Branko Zupan – Zupi, Dušan Novosel, Davorin Štefančič, Albin Jus, Branko Lavtižar, Ciril Zupan, Primož Lihteneger, Tomaž Lavtižar – Tomo, Mirko Hrovat, Janko Košir, Dušan Baloh, avtor sestavka Hubert Rot, komandir Janez Veber, Jože Ferjančič. V srednji vrsti čepijo z leve proti desni: Mirko Lebar, Miha Mertelj, Mirko Robič, Dušan Vidic, pok. Miha Dakskobler, pok. Daniel Lavtižar, Mitja Mehlmauer, Tomi Komac. V sprednji vrsti sedijo z leve proti desni: Bojan Brun, Andrej Hodnik, Vojko Hladnik, Roman Branc, Janez Korez, Milan Janžovnik – Mili, Marko Tarman, Zdravko Kuhar. Povsem spredaj z leve proti desni sedi Milan Podpac, levo od izrezljanega znaka Franc Branc, desno od znaka pa Grega Rabič. Zdi se, da odsev osebe v avtobusu pripada Leonu Ravniku. Poleg navedenih so bili po podatkih ZVVS na Brniku takrat še: Janez Zima, Tomaž Skumavc, Boris Pavlovčič, Martin Drvoderič, Janez Lipovec, Janez Robič, Milivoje Cvijič, Vasja Jerovšek, Robert Homan, Marko Mali, Matej Mlinar, Roman Košir, Roman Peterneš, Dejan Maševič in Nenad Maševič, ki jih ni na fotografiji. Foto: Milan Janžovnik.

v zgodovino slovenske države! Upam, da se bo našel še kdo, ki bo uspel pod fotografijo vnesti manjkajoča imena in dogodke dodatno napolniti z njegovimi izkušnjami in vtisi! Pri prepoznavanju udeležencev mi je bil v veliko pomoč predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Zgornje Gorenjske Janez Koselj, ki mi je poslal seznam vseh udeležencev teh dogodkov, za kar se mu zahvaljujem! Velik lesorez v obliki grba Republike Slovenije, okrog katerega je planika, je ob naši prvi vrnitvi z Brnika domov izdelal pokojni kranjskogorski samonikli umetnik in rezbar Mladen Banovec ter ga podaril naši enoti, ko smo se vračali v Šenčur. Vozili smo ga z avtobusom. Po vrnitvi in razpustitvi enote je znak dolga leta krasil lokal »Brincelj« v Kranjski Gori, ki je bil v lasti soborca Daniela Lavtižarja, preminulega pred nekaj leti.

Kakšna je sedanja usoda znaka, mi ni znano. Vsekakor bi ga bilo lepo imeti za spomin v kakšnih klubskih prostorih društva veteranov. Njegovemu nastanku je botrovala šala. Ker smo bili nekakšna povsem »samostojna« vojaška enota iz skrajnega severozahoda države na meji z Avstrijo, je nekdo v šali dejal, da smo nekakšen samostojni »Edelweiss Division«. Ime se je prijelo in vsak od nas je dobil majhno kovinsko planiko, ki smo jo našli ob strani na naše vojaške kape. Svojo imam še vedno doma za spomin, prišito na vojaški kapi, ki mi je služila na Brniku.

Po vrnitvi domov, ki je potekala sproščeno in brez barikad, naša četa še ni bila razpuščena, ampak smo se nastanili na karavli v Slatni v Ratečah. Še vedno smo hodili v patrolje ob meji in stražili. To obdobje je bilo bolj lagodno in smo pravzaprav vsi komaj čakali, da odidemo domov. Prišli smo še do nekaj dodatnega orožja in opreme pripadnikov JLA na predanih karavlah na Korenskem sedlu in Slatni. Tako sem PAP-ovko zamenjal za kalašnikova. Z Branetom Lavtižarjem in Bojanom Brunom ter od JLA podedovanim službenim psom, ki je sicer jedel le konzerve s pasjo hrano in vztrajno zavračal ponujene mu dunajske zrezke, smo odšli v patroljo iz Slatne proti Tamarju, in sicer pod Poncami mimo planiške velikanke. Ravno nekje v višini velikankinega zaletišča smo naleteli na izjemno lepega gamsa, ki se je sam pasel tam. Čeprav nisem lovec, mi je vendarle prišlo na misel, da takšne priložnosti za trofejo ne bom imel več, čemur smo se vsi trije nasmejali. Seveda nihče od nas ni zlorabil orožja v takšne namene, misel na to pa je bila vsekakor zabavna.

Ne samo jaz, ampak tudi vsi ostali pripadniki naše enote nedvomno čutimo veliko hvaležnost in spoštovanje do Ivana Jenka, ki nam je v najtežjih trenutkih stal ob strani in nam pomagal, ko smo bili premočeni, utrujeni, premraženi. Velikodušno nas je sprejel pod njegovo okrilje in nam prijazno omogočil bivanje pod streho fazanarije ter nam nesebično nudil vse udobje, kar ga je fazanarija takrat premogla. Deležni smo bili koščka doma, zato smo lahko tudi na ta način občutili, da je naša domovina povsod tam, kjer brezpogojno uživamo podporo in smo deležni pomoči naših ljudi, ko jo najbolj potrebujemo. Poleg tega nam je pomagal tudi z vodenjem po nam takrat neznanem terenu in z dragocenimi nasveti ter skupaj z nami posegel po orožju v obrambo naše mlade države. Njegov odziv pomeni dejanja človeka z veliko začetnico, saj je pri tem v negotovih časih tudi sam veliko tvegala in postavil na kocko njegovo lastno usodo. Čeprav je bil po letih že daleč od vojaške obveznosti, to nikakor ne velja za njegovo srčnost in dejanja, vredna vsakega priznanja!

Prav zato sva se ob 15-letnici osamosvojitve z Bojanom Brunom odločila, da ga obiščeva. Odpeljala sva se do fazanarije Kozorog. Emblem je bil še vedno viden na kovinskih vratih, skozi katera smo vstopili tiste usodne noči. Vse je bilo tam še vedno tako, kot je bilo pomladi leta 1991, le bolj zapuščeno je delovalo na prvi pogled. Ivana nisva mogla najti tam. Ker ni bilo mogoče nikogar priklicati, z Bojanom najprej nisva vedela, kaj naj storiva. Čez nekaj trenutkov sva ustavila avtomobil, ki je peljal mimo, in voznika povprašala, kaj je s fazanarijo in Ivanom Jenkom. Povedal nama je, da prebiva v vasi Pšata in je že upokojen. Odločitev je bila lahka. Odšla sva ga iskat in ga brez težav našla. Prepoznal sem ga takoj, ko sem ga zagledal, ni se kaj dosti spremenil. Čeprav se naju najprej ni spomnil, sva mu izročila simbolično steklenico in povedala, kdo sva in od kod prihajava. Zelo se naju je razveselil. Poklepotali smo in obujali spomine. Povsem iskreno in skromno je povedal, da mu takšni obiski in najino izraženo priznanje pomenijo več kot kakršna koli državna odlikovanja. Tudi oba njegova sinova sta bila takrat v TO, le da na drugih lokacijah. Zadnjič sva ga obiskala, ko smo praznovali 25. obletnico osamosvojitve. Takrat je bil star 86 let in je povedal, da še vedno hodi na lov. Zelo sem bil vesel, ko sem letos na svetovnem spletu malo pred pisanjem tega sestavka našel novico, da je 26. januarja 2020 praznoval 90-letnico. Na fotografiji je bil za svoja leta videti odlično. Dragi Ivan, iskreno Ti čestitamo in Ti želimo zdravja na pretek, predvsem pa dober pogled ter lovski blagor še na mnoga leta!

Za zaključek nizanja teh misli morda le še to, da domovina ni enaka prejšnji, sedanji ali prihodnji oblastni garnituri. Domovina je naša prelepa dežela, ki se razteza od Triglava do Damlja v Beli krajini, pa potem vse od Goričkega do Pirana, vmes pa ponuja dih jemajoče naravne lepote in posebnosti, ki jo delajo enkratno in neponovljivo. Imamo vse, od vinorodnih krajev, modrega morja, slikovitih Julijskih alp s smučišči do počasne Mure z vodnimi mlini, Logarske doline ter čudovitih kraških jam, ki so del svetovne dediščine. Malo držav se lahko pohvali s tolikšno raznolikostjo in lepotami na tako majhni površini. Domovina pa so tudi ljudje, ki se zavedajo naših skupnih interesov in brez fige v žepu takrat, ko je to treba, stopijo skupaj ter naredijo v naše skupno dobro tisto, kar vedo in čutijo, da je prav, čeprav sta za to potrebna tveganje in pogum. Zaradi tega moramo biti nanjo ponosni in jo čuvati, da jo bomo lahko v čim boljši kondiciji prepustili tistim, ki prihajajo za nami. Prav v tej luči se naša ravnanja pred 30 leti pokažejo kot smiselna in pomembna, čeprav so osamosvojitvi sledila marsikatera razočaranja, na katera ni mogoče biti

ponosen in bi jih z resničnim državotvornim vedenjem lahko tudi preskočili ali obšli.

Dogodki, ki smo jim bili priča, so nas vsekakor naredili nekoliko drugačne, kot bi bili sicer, vendar dokazujejo, da je treba vztrajati pri zastavljenih ciljih tudi takrat, ko se to zdi nemogoče in brezizhodno. Košček tega nauka nosimo v sebi vsi, ki nas je usoda združila v osamosvojitvenem dogajanju, in nam je postalo vodilo tudi v prihodnje.